

affairs. Vol. 2. № 1. 2022. 239 p. Dnipro, 2022. С. 7-15. UDC 159.364.2. DOI: 10.31733/2786-491X-2022-1-7-15

2. Skyba Eleonora, Tkachenko Kateryna Gender challenges of modern societies. *Scientific journal «Philosophy, Economics and Law Review»*. Dnipropetrovsk state university of internal affairs. Vol. 1. № 2. 2021. 232 p. Dnipro, 2022. С. 18-24. UDC 340.12. DOI :10.31733/2786-491X-2021-2-18-24

3. Жук А. А. Охорона прав, свобод і законних інтересів підозрюваного під час застосування запобіжного заходу тримання під вартою : дисер. на здобуття наук. ступ. доктора філософії за спец. 081 «Право» / Жук Андрій Андрійович. – Національна академія внутрішніх справ, Київ, 2022. 268 с.

4. Нікітіна-Дудікова Г. Ю. Теоретичні та практичні основи криміналістичної методики розслідування кримінальних правопорушень проти статевої свободи та статевої недоторканості дітей : дисер. на здобуття наук. ступ. доктора юридичних наук за спец. 081 «Право» / Нікітіна-Дудікова Ганна Юріївна. – Національна академія внутрішніх справ, Київ, 2022. 713 с.

Черненко А.П.,

доцент
кафедри
кримінально-правових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

ПРО ПРОБЛЕМИ ТЛУМАЧЕННЯ ОКРЕМИХ НОРМ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ЩОДО ОСОБЛИВОГО РЕЖИМУ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Початок широкомасштабних воєнних дій на території України країною-агресором змусив національного законодавця переглянути певні нормативно-правові акти та внести відповідні зміни, що враховують обстановку в країні (воєнний стан). Таких змін зазнав і Кримінальний процесуальний кодекс України (далі – КПК України). У його структурі з'явився розділ IX-1 «Особливий режим досудового розслідування, судового розгляду в умовах воєнного стану». Окрім згаданого розділу змін зазнали доволі багато інститутів КПК України. Зокрема, зміни торкнулися норми ст. 280 КПК України щодо підстав зупинення досудового розслідування. Чинна редакція ч. 1 ст. 280 КПК України «Підстави та порядок зупинення досудового розслідування після повідомлення особі про підозру» встановлює:

«1. Досудове розслідування може бути зупинене після повідомлення особі про підозру у разі, якщо:

1) підозрюваний захворів на тяжку хворобу, яка перешкоджає його

участі у кримінальному провадженні, за умови підтвердження цього відповідним медичним висновком;

2) оголошено в розшук підозрюваного;

2-1) слідчий суддя відмовив у задоволенні клопотання про здійснення спеціального досудового розслідування;

3) наявна необхідність виконання процесуальних дій у межах міжнародного співробітництва;

4) наявні об'єктивні обставини, що унеможливають подальше проведення досудового розслідування в умовах воєнного стану;

5) уповноваженим органом прийнято рішення про передачу підозрюваного для обміну як військовополоненого та підозрюваним надано письмову згоду на проведення такого обміну. Рішення про зупинення досудового розслідування з цієї підстави оскарженню не підлягає» [1].

Як бачимо законодавець доповнив систему підстав зупинення досудового розслідування, що закріплені у п. п. 4 і 5 ч. 1 ст. 280 КПК України. Саме на цих нормах й хотілось би зосередити увагу наукової громадськості.

На наш погляд, законодавцю треба було б дати тлумачення поняття «об'єктивні обставини, що унеможливають подальше проведення досудового розслідування в умовах воєнного стану», проте, цей термін, на нашу думку, все ж не викликає великого занепокоєння у його розумінні. Думаємо, що всі обставини, які унеможливають подальше проведення досудового розслідування і якщо вони пов'язані з умовами воєнного стану, можна віднести до таких обставин. До них можна віднести проведення бойових дій на території де необхідно провести слідчі (розшукові) чи інші процесуальні дії, окупацію території, де проживають свідки, що виключає можливість їх допиту тощо. А ось п. 5 ч. 1 ст. 280 КПК України зі змістом: «уповноваженим органом прийнято рішення про передачу підозрюваного для обміну як військовополоненого та підозрюваним надано письмову згоду на проведення такого обміну», на наш погляд, потребує певного тлумачення. До цього спонукають декілька обставин. Обставина перша – термін «уповноважений» у різних відмінках в КПК України зустрічається 213 разів, правда у контексті змісту п. 5 ч. 1 ст. 280 КПК України він вживається лише у п. 28 ч. 1 ст. 3, у ст. 201-1, у ч. 6 ст. 202, у п. 2 ч. 1 ст. 225, у п.2 ч.2 ст. 297-1, у ч. 1 та у ч. 3 ст. 297-4, у ч. 1 ст. 297-5, у ч. 3 ст. 323, у ч. 2 ст. 335, у ч. 1 ст. 539 КПК України, але у всіх статтях КПК України не дається тлумачення терміну «уповноважений орган, який приймає рішення про передачу підозрюваного для обміну як військовополоненого». Звідси, не зрозуміло, що це за орган, який уповноважений приймати рішення щодо підозрюваного у кримінальному провадженні. Чи є він учасником кримінального процесу, які у нього повноваження тощо?

Обставина друга - за загальним правилом, рішення у кримінальному провадженні приймає слідчий, у певних випадках самотійно, а у деяких

випадках за погодженням з прокурором чи прокурором одноособово, або за клопотанням прокурора - слідчий суддя. Щодо органу, який уповноважений приймати рішення про передачу підозрюваного для обміну як військовополоненого, ні практиці, ні теорії кримінального процесу не відомо. Але це питання є актуальним як для практики, так і для теорії кримінального процесу. Вивчення Закону України «Про внесення змін до Кримінального, Кримінального процесуального кодексів України та інших законодавчих актів України щодо врегулювання процедури обміну осіб як військовополонених» не дало відповіді на це питання [2]. Публікації та коментарі щодо порядку передачі засудженого для обміну як військовополоненого теж не містять відповіді на нього [3]. Будем сподіватися, що практика прийняття рішення про передачу підозрюваного для обміну як військовополоненого коли підозрюваним надано письмову згоду на проведення такого обміну та практика застосування зазначеної процедури зможе вирішити це питання. Звісно така практика буде вченими проаналізована і за необхідності удосконалена, з точки зору місця та повноважень уповноваженої особи на ухвалення рішення про передачу підозрюваного для обміну як військовополоненого. Отже, чекаємо на публікації за даною тематикою.

Список використаних джерел:

1. Кримінальний процесуальний кодекс України (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2013, № 9-10, № 11-12, № 13, ст.88) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17/conv#n2511>
2. Закону України «Про внесення змін до Кримінального, Кримінального процесуального кодексів України та інших законодавчих актів України щодо врегулювання процедури обміну осіб як військовополонених» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2472-20#Text>
3. Правовий механізм передачі засудженого для обміну як військовополоненого URL: <https://law.chnu.edu.ua/pravovyi-mekhanizm-peredachi-zasudzhenoho-dlia-obminu-yak-viiskovopolonenoho/>